

DREPTUL

LEGISLAȚIUNE — DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚA — ECONOMIE POLITICĂ

DIRECTOR: C. G. DISSESCU

PRIM-REDACTOR: V. ATHANASOVICI

REDACTORI: PAUL NEGULESCU, DEM. NEGULESCU, AL. CERBAN, G. MEITANI, G. G. DANIELOPOLU, G. C. CRISTESCU.

ZIARUL APARE
JOIA ȘI DUMINECA

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA STRADA DOAMNEI, 20

REDACTOR-ADMINISTRATOR
B. P. RADULESCU

ABONAMENTELE

se fac pe an și pe jumătate de an
la 1 Ianuarie și 1 Iulie

Dela 1 Iulie până la 1 Sept. ziarul nu apare

GRIGORE G. PĂUCESCU

FONDATOR-PROPRIETAR

Un număr: 50 bani

Un număr vechiu 1 leu

COSTUL ABONAMENTULUI

Pe an, 40 lei; pe jumătate an, 20 lei

Studenții plătesc pe jumătate

Pentru străinătate se adaugă timbrul postal

SUMAR:

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ.— *Inalta Curte de casațiune și justiție, secțiunea III*: Joseph Leff cu Banca de Credit Român din București.

Curtea de apel din Iași, secțiunea I: J. Leff cere ridicarea falimentului său.

Curtea de apel din Galați, secțiunea II: Anasia S. Roth cu Th. Popescu.

Tribunalul județului R.—Sărat: Ana S. Roth cu T. I. Popescu.

Tribunalul Iași, secțiunea III: S. Wachtel cere ridicarea stărei de faliment a lui Herșeu Schwartz.— *Observație* de d-l D. Alexandresco.

JURISPRUDENȚA ROMANA

INALTA CURTE DE CASAȚIUNE ȘI JUSTIȚIE

SECȚIUNEA III

Audiența dela 9 Februarie 1909

Președinta d-lui G. P. Petrescu, președinte

Joseph Leff cu Banca de Credit Român din București

CONT-CURENT. — SOLD EVENTUAL. — CAMBII DATE ÎN GAJ.—
DACĂ SE POATE CERE DECLARAREA ÎN FALIMENT PE BAZA UNOR
ASEMENA CAMBII.

FALIMENT.— ACHITAREA CREDITORILOR DUPĂ DECLARAREA ÎN
FALIMENT. — APEL. — EFECT DEVOLUTIV. — REFORMAREA SEN-
ȚINȚEI DECLARATIVE DE FALIMENT. — ART. 695 C. COM.

1° Când între doi comercianți există un contract de cont-curent și încheierea contului nu este făcută, nici unul din ei nu poate să se întituleze creditor al celuilalt și, în consecință, să ceară declararea debitorului în stare de faliment, pe baza unor cambii date numai în gaj pentru garantarea soldului eventual.

2° Efectul devolutiv al apelului din dreptul comun, se aplică și la judecățile în apel contra sentințelor declarative de faliment, întrucât în legea comercială nu există nici o derogare cu privire la judecata în apel în materia falimentului.

Astfel, dacă în momentul când Curtea de apel examinează cauza, se probase că nu mai există cre-

ditori cari să ceară vre-o plată, învederat că nu se mai putea menține sentința declarativă de faliment.

No. 37. — Casată, în urma recursului făcut de Joseph Leff, deciziunea Curței de apel din Iași, secția I, No. 21 din 1908, dată în proces cu judele-sindic al tribunalului Iași și Banca de Credit Român din București.

S'au ascultat: d-nii avocați V. Dumitrescu și P. Poni, în desvoltarea motivelor de casare; d-l Gr. Soutzo, jude-sindic al tribunalului Iași, în combateri.

Curtea, deliberând,

Asupra motivului I de casare:

1. «Exces de putere și violarea art. 701 cod. com., combinat cu art. 702 com., cu art. 1173, 1174 și 1176 cod. civ.

«Am susținut că Banca de Credit Român din București nu avea calitatea de a provoca declarațiunea falimentului meu, căci între noi existând un contract de cont-curent, și încheierea contului nefiind făcută, nu puteam să se întituleze creditor al meu, cambiele reclamate fiind date numai în gaj, pentru garantarea soldului eventual, nu puteau fi creanțe datorite de mine, căci obligațiunile accesorii urmează soarta celei principale.

«Curtea din Iași imi respinge acest motiv de apărare ca nedovedind contractele de cont-curent și de gaj, deși judecătorul-sindic mi-le-a tăgăduit și deși din însăși cererea Băncii de Credit Român pentru verificarea creanțelor sale făcute către judecătorul-sindic, se recunoaște atât contul-curent cât și gajul, precum de asemenea aceste contracte se mai recunosc chiar prin procesul-verbal de verificare creanțelor falimentului, unde se prevede că suma înscrisă se datorește pe baza unui cont-curent, care e garantat cu gajul portofoliului asupra căruia i se constituie un drept de privilegiu.

«Curtea, deci, numai printr'o eroare evidentă de fapt, ajunge a tăgădui indirect soluția în drept a procesului, de oarece recunoaște că a examinat și dosarul creanțelor, în care se găsește petițiunea menționată și dosarul falimentului în care se găsește procesul-verbal de verificare al creanțelor».

Având în vedere că, din decizia supusă recursului, rezultă că, prin sentința No. 113 din 1907 a tribunalului Iași secția II, comerciantul Joseph Leff, recurentul, a fost declarat în stare de faliment, în urma cererii făcute de către reprezentantul Băncii de Credit Român din București; că numitul făcând apel, Curtea de apel din Iași, secția I, i l-a respins;

Având în vedere că recurentul a susținut înaintea Curței de fond, că Banca de Credit Român nu avea calitatea de creditoare, întrucât între dânsul și acea bancă a existat

un contract de cont-curent, și pe cât timp acest contract erà în ființă și nu se formase soldul, el nu confereà băncei calitatea de creditoare; că, pentru dovedirea existenței contului-curent, recurentul s'a referit la actele din dosarele falimentului și a creanțelor înscrise la masa falimentului, și anume: 1° la cererea introductivă de instanță; 2° la cererea Băncei de a fi înscrisă printre creditori cu soldul contului său curent, cerere însoțită de un număr de cambii date în gaj; și 3° la procesul-verbal de verificarea creanțelor, prin care Banca e admisă la pasiv cu soldul pretins și cu dreptul de preferință asupra sumelor ce s'ar realiză din cambiiile date în gaj;

Considerând că Curtea de apel din Iași se mărginește a confirmă că nu s'a dovedit înaintea sa nici existența unui contract de cont-curent, nici acel al unui împrumut cu gaj, fără să discute actele invocate de Leff pentru stabilirea existenței raporturilor juridice de care dânsul se prevalează; că, pe de altă parte, Curtea justifică calitatea de creditoare a Băncei, prin cambiele cu care a provocat declararea în stare de faliment, fără a ține în seamă că aceste cambii nu fuseseră girate decât pentru constituirea gajului, încât Banca nu putea fi în drept să provoace falimentul în baza acelor cambii; că, prin această procedură, Curtea a violat art. 1173 și 1174 din codul civil, și deci motivul invocat de recurent este întemeiat.

Asupra motivului II de casare :

II. «Exces de putere și violarea art. 695 cod. com., combinat cu art. 327 pr. civilă și 1173, 1176 cod. civil.

«Am susținut că nu poate exista stare de faliment fără încetare de plăți, iar acest element constitutiv nu-l putem învăli dacă nu există nici un creditor.

«Curtea constată în fapt că toți creditorii mei sunt achitați, totuși îmi respinge acest mijloc de apărare, pe motiv că achitarea creditorilor a intervenit după declararea falimentului, și apoi, că dacă s'ar admite un atare sistem de apărare, s'ar da loc la fraude.

«Prin deciziunea dată, Curtea însă face o distincțiune, fără ca legea să o facă, violează normele statornicite în privința efectelor apelului, prezumă fraudă, fără texte de lege și fără să fie invocată de nimeni, face și o eroare evidentă, confundând raporturile dintre creditorii falimentului și cesionarul creanțelor acestuia, cu raportul dintre cesionar și debitorul cedat».

Având în vedere că se constată, că recurentul a cerut la Curtea de apel retractarea hotărârii declarative a stărei de faliment, întrucât toți creditorii săi sunt achitați; că instanța de apel, pentru a respinge apelul lui Joseph Leff, se întemeiază pe faptul că, la data hotărârii primei instanțe, încetarea plăților erà bine stabilită;

Considerând că efectul devolutiv al apelului din dreptul comun, se aplică și la judecățile în apel în contra sentințelor declarative de faliment, întrucât în legea comercială nu există nici o derogare cu privire la judecata în apel în materia falimentului;

Că, prin urmare, comerciantul fiind declarat în stare de faliment, nu mai poate, ca, prin invoeli particulare, să desființeze acea stare de lucruri, pentru că și societatea este deopotrivă interesată la menținerea și ridicarea stărei de faliment, întrucât garantează egalitatea între creditori și salvgardează interesele generale ale comerțului;

Că, în virtutea acestui principiu, urmează că judecătorii apelului cată a judeca și cum nu s'ar fi pronunțat încă nici o hotărâre; că, deci, întrucât în momentul când Curtea de apel examină cauza, se probase că nu mai existau creditori cari să ceară vre-o plată, învederat că nu se mai putea menține sentința declarativă de faliment; că, dar, motivul că nu se putea reformă sentința care erà legal pronunțată de tribunal, că legea regulează calea pe

care creditorii pot ajunge la înțelegere, nu are greutatea voită; că, dacă prin aceste cuvinte se vizează concordatul, este știut că numai faliții pot încheia concordatul judiciar, și în chestiune erà tocmai a se ști dacă pentru acela care plătise tutulor creditorilor posterior sentinței declarative de faliment și înainte de judecarea apelului, i se mai putea ori nu menține starea de faliment; că, dacă, din contra, susmenționatul argument se rapoartă la reabilitare, învederat că este tot atât de nefondat, căci trebuie ca debitorul să nu mai aibă nici o cale de retractare și reformare a sentinței declarative de faliment, ca să poată recurge la reabilitare, pe când, în speță, Leff aveà deschisă instanța apelului;

Considerând că, de asemenea, întrucât sentința declarativă de faliment este atributivă de drepturi, de oarece ea constată a stare actuală, nu preexistentă, nu mai încapă dubiu că starea aceasta de încetare de plăți trebuie să dureze și în momentul judecării apelului; că, dacă, după data sentinței adusă în apel, se plătește creditorilor cunoscuți, ridicarea stărei de faliment se impune, ne mai fiind interes a o menține; că, argumentul că societatea este interesată la menținerea stărei declarative falimentului, pentru că pot să mai fie și alți creditori, cari poate nu cunosc încetarea plăților, nut rebue ținut în seamă, pentru că, în teoria aceasta, ar urmă ca nici tribunalul să nu mai poată respinge cererea de declarare de faliment, deși toți creditorii cunoscuți sau verificați ar declară că li s'a plătit integral, căci orcând s'ar putea invocă acest argument; că, de sigur, în ipoteză că, în momentul când se ridică starea de faliment, ar există vre-un creditor, care să nu fie desinteresat, acela își conservă toate drepturile sale de a reclamá plata creanței, și nefiind indestulat, să ceară declararea în faliment;

Considerând că art. 695 din codul comercial cere ca element esențial încetarea plăților, și această încetare de plăți, conform spiritului acestui text de lege, nu se poate concepe fără datorii;

Că, întrucât, în speță, prin achitarea creditorilor cari ar fi constituit masa credală, nu se mai poate realiză scopul procedurii falimentului, Curtea de fond, respingând apelul lui Leff, a violat art. 695 din codul comercial;

Că, așa fiind, și acest al doilea motiv este întemeiat. Pentru aceste motive, casează.

CURTEA DE APEL DIN IAȘI

SECȚIUNEA I.

Audiența dela 4 Noembrie 1909

Președînța d-lui I. T. Burada, prim-președinte

I. Leff cere ridicarea falimentului său

FALIMENT. — PLATA CREDITORILOR ÎN URMA DECLARĂRII. — RIDICAREA FALIMENTULUI. — INADMISSIBILITATE.

Starea de faliment a unui comerciant nu poate fi ridicată după apelul său, chiar dacă, în urma declarării falimentului, el ar fi dezinteresat pe toți creditorii săi, dacă se constată că, în momentul declarării, el erà în încetare de plăți.

Curtea,

Având în vedere că hotărârile prin care se declară pe un comerciant în stare de faliment nu se poate zice că sunt atributive de drepturi, iar nu declarative; prin

o atare hotărâre, tribunalul nu face alătură decât să constate o stare de lucruri, și anume: lipsa creditului și încetarea plăților, și dacă ca o urmare a acestei stări de lucruri, legea supune pe falit la oare-care decăderi și conferă oare-care drepturi creditorului, acestea nu sunt atribuite prin însăși hotărârea de declarare, ci sunt urmări din legea stărei de faliment. Argumentul că hotărârile de declarare nu au efect din ziua cererii de judecată nu e destul de puternic, de oarece, prin aceste hotărâri se poate constata că încetarea plăților a avut loc cu mult anterior pronunțării, și chiar datei reclamațiunii, constatarea ce are urmările ei din ziua ce s'a fixat pentru încetarea plăților; pe când nu tot astfel se întâmplă cu hotărârile propriu zise atributive; acestea nici într'un caz nu pot reagisa.

Prin urmare, nu pe bază că hotărârile de declarare a stărei de faliment ar fi atributive, se poate susține că, în apel, nu trebuie să ținem seamă de hotărârea primei instanțe, contră căreia se apelează, cu toate că dezințeresând pe creditorii într'un mod oare-care, n'ar mai fi nici o rațiune a se menține starea de faliment. Nu este asemenea îndestulător, căci starea de faliment interesează creditul public și ordinea publică; și deci, nu se poate lăsa în voea creditorilor a se derogă la ea prin învoeli particulare, creditorii nefiind singurii factori interesați la menținerea sau ridicarea acestei stări, mai cu seamă că legea regulează calea pe care ei pot ajunge la înțelegere cu falitul și efectul acestor înțelegeri.

Văzând că, înaintea Curței, nu este pusă chestia neregularității hotărârei primei instanțe, ci, din contră, se stabilește că falitul eră în încetare de plăți recunoscută de el însuși la acea dată; atunci pentru ce s'ar reformă o hotărâre bine dată, care a constatat o stare de fapt reală, și să se șteargă consecințele unei atare hotărâri printr'un mod neprevăzut de lege?

Codul de comerț n'a prevăzut cazul retractării unei hotărâri, și n'a reglementat o astfel de procedură; el a spus: falitul poate face concordat, poate să se reabiliteze și atâta tot. Sistemul advers ar putea duce la abuzuri însemnate ce ar compromite situația creditului public. S'au văzut falitiți al căror activ a dat o cotă de 2%, și totuși mai târziu, după un an, s'au aranjat cu creditorii. Aceștia puși în alternativa de a primi 2 sau 3%, ce li se oferea, au preferit situația cea din urmă, și au trecut creanțele lor, pe baza căroră falitul înurmă a cerut ridicarea stărei de faliment, folosindu-se de împrejurarea că, după declarare, a aruncat un apel căruia nu i a dat curs, și de care sindicul nu s'a interesat; iar, după un an sau mai mult, fixează termen de judecată, și cere retractarea hotărârii. A se ridică starea de faliment ar fi, în cele mai multe cazuri, o sfidare a legii și a moralei publice; de sigur că, un atare sistem, ar fi un pericol pentru creditul public.

În vederea celor de mai sus, și considerând că starea de încetare a plăților și lipsa creditului la data hotărârii primei instanțe a falitului Leff, au fost bine stabilite și recunoscute chiar de însuși falitul; că tribunalul a constatat un număr de cambii protestate și neachitate, și deci, numitul se găseă într'o vădită stare de încetare de plăți; că, deși la câteva zile după declararea falimentului, s'a deschis succesiunea tatălui său, totuși în loc de a se folosi de această întâmplare, care-l chiamă la o moștenire pretinsă importantă, dânsul dispăre din țară, și prin aceasta se dovedește sau reaua sa credință, voind să facă presiuni asupra creditorilor pentru a obține mai târziu

reducere însemnate, sau nu avea încredere în mijloacele ce-i oferea succesiunea spre a-și restabili creditul; așa că, și după câștigarea moștenirii, el n'a putut să-și refacă situația, și a rămas tot în stare de faliment, căci toți creditorii verificați, după cum se constată din propriile lor declarații, n'au fost achitați decât parțial, prin intermediul unui acceptant, ceea ce denotă în mod evident că falitul nu se bucură nici astăzi de credit personal și deci, față cu acestea, apelul făcut de falitul Leff urmează a fi respins.

Semnați: I. T. Burada, T. Crivăț, D. Grigorovici.
C. Grigoriu.

Opiniune

Fiind constant și necontestat că Leff azi nu mai are creditori, suntem de părere a i se admite apelul și a se revocă sentința care a declarat falimentul.

În adevăr, nu mai este nici un interes ca să rămână în picioare asemenea sentință.

De interesul creditorilor nici vorbă, căci nu mai sunt. — Al societății? — Dar ce interes poate avea societatea ca un comerciant, care nu mai este în încetare de plăți, să fie totuși declarat falit, doar ca să fie cunoscut că omul acesta a fost odată în imposibilitate de a-și plăti datoriile. Ar trebui atunci pentru a fi consecvenți, că decăteori vom avea ocaziune să constatăm că, în trecut, la un moment dat, un comerciant a fost în încetare de plăți, deși de atunci încoace starea lui s'a îndreptat și a reinceput a face față iscăliturii sale, de atâtea ori să ne grăbim a constata prin o hotărâre că acel comerciant a fost în stare de faliment.

Nimeni nu s'a gândit încă la așa ceva.

Ar trebui încă, ca judecătorii, chiar cei dela prima instanță, constatănd că în ziua când s'a introdus o cerere de declarare de faliment, intimatul eră în adevăr în încetare de plăți, să-l declare falit, cu toate că, în momentul pronunțării hotărârei, el ar fi desinteresat pe toți creditorii săi cunoscuți. Cu toate acestea nimeni n'a împins rigoarea încă până acolo. Să ne fie permis a recunoaște și judecătorilor de apel același drept, și fără a ne preocupă de situația comerciantului, fie în ziua intentării acțiunii, fie în ziua judecății dela prima instanță, constatănd că azi în apel nu mai are creditori sau nu mai este în încetare de plăți, să ne abținem de a-l declara falit.

Singurul interes al societății este să se lase drumul liber acțiunii publice, dacă se va constata că a fost vre-un delict sau fraudă la mijloc. Dar la aceasta răspunde însuși legiuitorul cu principiul independenței acțiunii publice și a instanțelor penale.

Pentru aceste motive, și toate cele admise de jurisprudența franceză, suntem de părere a se admite apelul lui Leff și a se declara că nu mai este în încetare de plăți.

Semnat, Gh. Sturdza.

CURTEA DE APEL DIN GALAȚI

SECȚIUNEA II

Audiența dela 7 Noembrie 1909

Președinta d-lui G. Tanoviceanu, președinte

Anasia S. Roth cu Th. Popescu

FALIMENT.—ACHITAREA CREDITORILOR.—JENĂ MOMENTANĂ.—
APEL.—EFECT DEVOLUTIV.—RIDICAREA STĂREI DE FALIMENT.—
ART. 705 CODUL COMERCIAL.

Faptul că un comerciant, nu mult după decla-

rarea lui în stare de faliment, a fost în putință să achite pe toți creditorii săi, dovedește că dânsul se află atunci numai într'o jenă momentană, iar nicidecum într'o stare de încetare de plăți reală, astfel că, față cu această constatare, starea de faliment în care căzuse comerciantul poate fi ridicată în instanța de apel.

Curtea,

Asupra apelului făcut de Anasia S. Roth contra sentinței comerciale cu No. 28 din 1909, a tribunalului R.-Sărat;

Având în vedere că, prin sentința apelată, s'a respins opoziția făcută de Anasia S. Roth, în calitate de creditoare și parte interesată, contra sentinței acelu tribunal cu No. 23 din 1906, prin care s'a declarat în stare de faliment comerciantul Sava Roth, după cererea creditorului Th. Popescu;

Considerând, pedeoparte, că reclamantul dela prima instanță, Th. Popescu, a declarat înaintea Curței, prin împuternicitul său, d-l avocat Alexandrescu, că nu-și mai susține cererea de faliment, de unde consecința că cererea introductivă de instanță cată să fie respinsă;

Că, însă, cu toată dezistarea reclamantului, instanța judecătorească, Curtea ca și tribunalul de prima instanță, având indatorirea, după art. 705 din codul comercial, de a cerceta dacă nu cumva comerciantul pârât se găsește cu adevărat în încetare de plăți pentru datoriile sale comerciale, și a declara, în acest caz, falimentul din oficiu sau să-l menție, dacă— precum e în specie — el a fost deja declarat de prima instanță, cată a elucidă acest punct;

Considerând că este lucru netăgăduit și dealtfel constatat din examinarea dosarului, că Sava Roth a dezinteresat pe toți creditorii săi cunoscuți justiției, așa că Curtea, care este chemată, prin efectul devolutiv al apelului, să cerceteze dacă numitul pârât se află în încetare de plăți, constată că dânsul nu mai are azi nici un creditor;

Că, în această situațiune găsindu-se pârâtul, evident că nu mai poate fi vorba de o stare de încetare de plăți din partea sa și deci nici de faliment;

Considerând că, pedealtă parte, Curtea, în aprecierea sa, găsește că, de vreme ce numitul comerciant, nu mult după declararea lui în stare de faliment, a fost în putință să achite pe toți creditorii săi, dânsul se află atunci numai într'o jenă momentană, iar nicidecum într'o stare de încetare de plăți reală, așa că față cu această constatare, devine inutil a se mai discuta chestiunea rezolvată de tribunal, aceea de a se ști dacă achitarea creditorilor în urma declarării falimentului poate conduce la retractarea sau infirmarea sentinței de faliment prin facere de opoziție sau de apel, chestiune ce, dealtfel, față cu jurisprudența constantă a Inaltei Curți de casație, nu mai este azi o problemă;

Având în vedere că, față de cele ce preced, cată a se admite apelul, și infirmând sentința apelată, a se respinge

cererea reclamantului dela prima instanță și a se ridica starea de faliment în care a fost comerciantul Sava Roth, prin sentința No. 23 din 1909.

Pentru aceste motive, în majoritate, admite apelul.

Semnați : G. Tanoviceanu, M. A. Beștelei, V. Tătaru.

Opiniune

Subsemnatul difer de opinia majorității pentru motivele sentinței apelate și pentru că ținând seamă și de dispozițiunile legii, care reglementează falimentul în genere și de împrejurările sub cari s'a declarat acest faliment, cred că nici prima instanță, nici cea de apel, odată și legal constatată încetarea plăților, nu pot ridica starea de faliment pe temeiul unor plăți posterioare;

Având în vedere că, într'adevăr, legea prevede, prin art. 711 din codul comercial, că în contra sentinței declarative se poate face opoziție de falitul judecat în lipsă sau de orce altă persoană interesată, printre cari poate să fie și un creditor, dar se poate înțelege de orcine că acest drept se conferă pentru a se putea îndrepta erorile de drept și de fapt săvârșite de tribunal, erori în ce privește încetarea plăților și calitatea de comerciant, în caz când opoziția se face de falit, erori în ce privește încetarea plăților și starea falitului; când opoziția se face de un creditor care tinde a dovedi că de fapt falitul nu e în încetare de plăți, că are destul activ din care să se poată despăgubi creanțele exigibile, fără intervenirea anevoioasă a falimentului și că la mijloc e o convență între falit și parte dintre creditorii, față de cari cel dintâiu s'a dat dator pentru sume fictive, în scop de a prejudicia pe ceilalți creditorii.

Considerând că numai în aceste cazuri și în altele similare se poate rațional înțelege dreptul de opoziție și revocarea unei sentințe, nu însă când încetarea plăților este reală și perfect constatată, iar falitul, fie singur, fie prin unul din creditorii săi reali sau fictivi, aruncă o opoziție și apoi începe târgul tocmelilor pe ascuns de justiție, care durează mai mult sau mai puțin timp până când se ajunge la o înțelegere care nu se poate da pe față, și care, așa după cum se obișnuște, este formal oprită de lege;

Având în vedere că, pentru a se explică întrucâtva adevărata cauză a încetării plăților, se invoacă scuza jenei momentane, dar această scuză nu poate fi luată în considerație, pentru că faptele brute o desmint la fiecare faliment, o lună, două, un an sau mai mult dela încetarea plăților și până la data revocării poate să fie jenă momentană? Jena momentană este rezultatul unui eveniment neprevăzut, care se poate arăta și justifică, nu timpul necesar pentru înduplecarea creditorilor la consumarea fraudei.

Cum s'ar putea, în specie, invocă jena momentană și reala achitare a creanțelor? Falitul și-a instrăinat toată averea mobilă și imobilă dela 15 Iulie a. c., a început a nu face față angajamentelor comerciale dela 1 Aprilie acest

an, iar la data declarării în stare de faliment, toate creanțele sale erau ajunse la scadență, cea mai mare parte deja de două luni, și dacă activ nu mai avea, cu ce bani a putut plăti în mod real toate datoriile sale?

Considerând însă că legiuitorul a prevăzut căi anumite pentru încetarea stărei de faliment, fie că a rămas sentința declarativă definitivă sau nu, și anume moratoriul, concordatul și reabilitarea, când falitul plătește datoriile sale, fără să se prevadă prin vre-o dispozițiune oarecare, în mod direct sau indirect, această cale aleasă de falit prin soția sa, apelantă, iar nu pe cale de interpretări; că, sentința declarativă ar avea efect atributiv și nu retroactiv, se poate nimici efectele unei hotărâri legal pronunțată.

Considerând că oricât de devolutiv ar fi apelul de instanță, totuși nu se poate din aceasta deduce că prin fapte noi și cari nu existau la prima judecată, s'ar putea în apel reformă o hotărâre legală și în conformitate cu adevărul pronunțată, cu atât mai mult cu cât această hotărâre e sancțiunea unor dispozițiuni de ordine publică; că, aci nu e vorba de mijloace noi de apărare, cari s'au omis la prima judecată, ci de niște fapte cari nu și aveau existența la prima judecată; or, când e vorba să se constate că o sentință judecătorească nu are valoare, deși poartă în ea o măsură de ordine publică, trebuie să se ia în cercetare numai faptele și împrejurările cari existau și puteau atunci să fie obiectul discuțiunii;

Considerând că a se admite de just și rațional o astfel de soluție, ar fi a se declara ca rațional și just ca un falit, numai prin faptul că a aruncat un apel în timpul util, ar putea, după trecere de un an sau doi dela declarare, și oricare ar fi stigmatizarea ce și-ar atrage de bancrutar simplu sau fraudulos, să poată, prin uneltiri viclene, obține o învoială cu creditorii săi și, deci, cere și dobândi ridicarea falimentului; or, așa ceva e imposibil de admis că ar fi putut un moment sta în spiritul legiuitorului;

Considerând că, în caz când se achită creanțele posterior declarării, încetează numai raporturile juridice și de fapt între falit și creditorii, deci efectul sentinței în ce privește lichidarea averii falitului și despăgubirea creditorilor se stinge, nu însă și partea sentinței prin care se constată că falitul o înfrânat legea și că este chemet a răspunde înaintea instanțelor penale;

Că, nici societatea, prin faptul că justiția în aplicarea legii cere mai departe socoteală falitului, chiar după plata creanțelor, pentru faptele sale, nu poate să fie jig-nită și nici falitul, căruia, prin închiderea procedurii falimentului pentru lipsă de creditorii și prin predarea activului, i se dă totul ce poate cere, nu poate să se plângă că i se face vre-o nedreptate, dacă trebuie să mai răspundă de vre-un fapt săvârșit de el;

Considerând că singurul lucru ce ar mai putea cere falitul, ar fi, în caz dacă nu e bancrutar fraudulos, să ceară reabilitarea, care, deși încă sentința declarativă n'ar fi rămas definitivă, nu i se poate refuza, dar să se tragă un

argument pentru admiterea soluțiunii ridicării stărei de faliment pe motivul că legea vorbește de reabilitare, numai dacă sentința e definitivă, este a se merge prea departe, întrucât articolul 827 din codul comercial, care prescrie cum se cere reabilitarea, nu prevede această condițiune;

Considerând că un ultim argument pentru susținerea revocării sentinței declarative pe această cale este tocmai invocarea că legea prescriind independența acțiunii publice de cea comercială nu poate să fie teamă că fraudele vor rămâne nereprimite, dar la acest argument răspunde faptele, căci instanțele penale constatând în deobște un fel de autoritate a lucrului judecat pronunță achitarea.

Pentru aceste motive, și întrucât în specie încetarea plăților a fost bine și perfect constatată, sunt de părere a se respinge apelul ca nefondat.

Semnăt, Em. Stroici.

TRIBUNALUL JUDEȚULUI R.-SARAT

Audiența dela 27 Octombrie 1909

Președinta d-lui D. Anastasiu, președinte

Anasia S. Roth cu T. I. Popescu

FALIMENT. — ÎNCETARE DE PLĂȚI. — ACHITAREA CREDITORILOR. — OPOZIȚIE LA SENTINȚA DECLARATIVĂ DE FALIMENT. — INADMISSIBILITATE. — ART. 695 CODUL COMERCIAL.

Odată ce încetarea de plăți este constatată, nu se mai poate ridică starea de faliment decât numai dacă încetarea de plăți relativă la exercițiul profesiunii de comerciant, cum și calitatea de comerciant, fuseseră rău constatate, instanța de retrac-tare sau reformare neavând altceva de făcut decât să examineze din nou aceste puncte.

Astfel, este inadmisibilă și cată a fi respinsă opoziția prin care se cere ridicarea stărei de faliment, pe motiv că falitul ar fi în măsură de a-și achita creditorii săi, mai ales când fraudă săvârșită de dânsul în dauna creditorilor săi este patent constatată.

Tribunalul,

Asupra opoziției făcută de Anasia Sava Roth, prin petiția înregistrată la No. 25423, din 8 Octombrie acest an, în contră sentinței acestui tribunal No. 23 din 29 Septembrie a. c. prin care a fost declarat în stare de faliment soțul său, comerciantul Sava Rath, după cererea creditorului Teodor I. Popescu, din orașul R.-Sărat, făcută prin petițiunea înregistrată la No. 24232, din 22 Septembrie acest an;

Având în vedere că, în principiu, această opozițiune este admisibilă potrivit dispozițiunilor art. 707 al. III din codul comercial, întrucât oponenta arată că are interesul de a face să se ridice starea de faliment în care a fost declarat soțul său, de oarece cu parte din averea sa parafernală a cumpărat dinpreună cu soțul său prin actul autenticat de tribunalul Prahova, secția I, sub No. 5044, din 25 Octombrie 1907, un imobil care este trecut în inventariul încheiat de judecătorul-sindic;

Având în vedere că motivul pe care se întemeiază

această opozițiune este că, în fapt, comerciantul Sava Roth, a achitat pe toți creditorii cari au făcut declarațiunea creanțelor lor, astfel că dânsul urmează a fi repus în capul afacerilor sale, ridicându-i-se starea de faliment, întrucât el nu s'a aflat într'o stare propriu zisă de încetare de plăți, ci într'o jenă momentană ;

Având în vedere că, sentința opozată a fost pronunțată după ce tribunalul a constatat în fapt că comerciantul Sava Roth s'a găsit în încetare de plăți relative la datoriile sale comerciale, datorii rezultând din cinci cambii protestate, în sumă de lei 2100, prezentate de reclamant, menționate în acea sentință ;

Considerând că, în interpretarea dată dispozițiilor art. 695 din codul comercial, atât în doctrina cât și în jurisprudența italiană și franceză și în jurisprudența noastră, două sisteme își dispută soluțiunea :

După un prim sistem, se admite posibilitatea ridicării stărei de faliment în urma întrebuițării căilor de atac ce legea pune la dispozițiunea celor în drept (opozițiunea și apelul), îndată ce se stabilește că creditorii au fost desinteresată după pronunțarea hotărârii, — autorii variând în ce privește condițiunile în cari urmează a fi achitate creanțele, și anume, unii nefăcând nici o rezervă, alții pretinzând că creditorii, după operațiunea verificării creanțelor, să se prezinte în instanță spre a face declarațiune că creanțele lor au fost achitate, sau, cel puțin, ca creditorii să nu se mai fi reprezentat la convocarea făcută de judecătorul-sindic, pentru verificarea creanțelor lor ;

Considerând că, în primul sistem, argumentațiunile ce se aduc sunt întemeiate mai mult pe principii de echitate, susținându-se că instanța de retractare sau de reformare nu are a se ocupa de starea comerciantului în momentul când s'a pronunțat sentința atacată, ci de situațiunea lui în momentul când se examinează calea de atac întrebuițată, căci, spre deosebire de celelalte sentințe care au efect retroactiv din momentul cererii cu care a fost angajată instanța și constată situațiunea din acel moment, sentințele în materie de faliment atribuiesc falitului o condițiune juridică cu totul alta decât aceea pe care a avut-o până în ziua pronunțării. Și apoi, se susține în acest sistem, când comerciantul face dovada că a achitat pe creditorii săi, chiar după ce s'a pronunțat prima sentință, nu se poate zice că se află într'o adevărată stare de încetare de plăți, ci numai într'o jenă de momentană, și ar fi și nepractic și inutil de a se mai menține o stare de lucruri când nu e nimeni în suferință și a se aștepta să se facă uz de procedura reabilitării, care nu are loc decât numai după ce sentința declarativă a rămas definitivă, iar nu pe cât timp este încă supusă retractării sau reformării ;

În sistemul advers, se susține că odată constatată încetarea de plăți, nu se mai poate ridică starea de faliment, decât numai dacă încetarea de plăți relative la exercițiul profesiunii de comerciant, cum și calitatea de comerciant, fuseseră rău constatate ; instanța de retractare sau reformare neavând altceva de făcut decât să examineze din nou aceste puncte.

Argumentele ce se aduc în susținerea celui de al doilea sistem, sunt următoarele :

Interpretarea ce urmează a se da textelor din legea falimentelor trebuie să fie cât mai strictă, căci această lege statuează asupra unor interese de ordine publică, care predominând asupra intereselor particulare, totul trebuie să fie prevăzut de lege. Din potrivă, în legile de drept comun, fiind vorba de interese particulare, al căror

domeniu este vast și variabil, nu se poate prevedea totul și aprecierea judecătorului este o garanție îndestulătoare.

Așa dar, legea falimentelor neprevăzând nicăeri soluțiunea dată de primul sistem, rămâne a se considera că acea interpretare nu este întemeiată pe nici un text de lege, bazându-se mai mult pe principii de echitate.

La acest prim argument se adaugă următoarele argumentațiuni :

Sentințele declarative de faliment fiind executorii provizorii (art. 704 al. ultim din codul comercial), prin ele se ridică comerciantului capacitatea de a contracta și deci el nu mai poate achita pe creditorii, rămânând ca plata să se facă sub direcțiunea și controlul judecătorului-sindic, instituit de lege ca garant, spre a priveghea ca plata creditorilor să se facă de o potrivă, nefavorizându-se unii creditorii în dauna altora, cum se petrece în fapt, în primul sistem, în care creditorii mai timizi sunt terorizați de cei îndrăsneți și de întreprinzătorii de falimente.

Dacă se va obiecta că sentința declarativă de faliment nu ridică falitului capacitatea de a contracta, de oarece el poate conveni cu creditorii săi spre a încheia concordat, se va răspunde că de și legea permite concordatul voluntar, însă și acest act este supus controlului tribunalului care urmează a-l omologa (art. 845 din codul comercial).

Se crează dar un nou gen de reabilitare, chiar în caz de bancrută frauduloasă, în care legea nu permite reabilitarea și se aduce deci legei o vădită eludare.

După primul sistem, presupunând că au rezultat contră falitului grave indicii de culpabilitate pentru delictul de bancrută frauduloasă și acțiunea publică a fost pusă în mișcare, obținându-se la instanța comercială ridicarea stărei de faliment, acest punct câștigat se va invoca înaintea instanței corecționale, adesea tot aceiași care a statuat în comercial, — și atunci sau se va pronunța achitarea, deși fraudă a rezultat patent, sau se va pronunța condamnarea, căzând astfel în contradicțiune cu sine însuși :

Considerând că cel din urmă sistem pare a rezultă din spiritul și întreaga economie a lezei falimentului, care a voit a se clarifica situațiunea unui comerciant ajuns în încetare de plăți, sacrificând pe unul și salvând o întreagă serie de comercianți, legați între dânsii prin credit, — care a statuat că orice învoeală între falit și creditorii săi să fie presidată de justiție, spre a se garantă egala despăgubire a tutor creditorilor, — care a prohibit chiar concordatul voluntar în caz de bancrută frauduloasă (art. 852 din codul comercial), — care a edictat anume mijloace de reabilitare, dar tot sub controlul și priveghearea justiției, — iar nu a se admite soluțiuni cari nu numai că nu rees din spiritul lezei, dar vin în flagrantă contradicțiune cu unele dispozițiuni ale ei, clare și categorice ;

Considerând că, chiar dacă în mod ipotetic s'ar admite soluțiunea preconizată de primul sistem, după care se acordă comerciantului nenorocit dar onest, acest mijloc de a fi repus în capul afacerilor sale, când e în măsură de a și achita creditorii în urma unei succesiuni ce a cules, sau unei liberalități ce a primit, — totuși, în speța de față, în care fraudă săvârșită de falit în dauna creditorilor săi este patent constatată și rezultă din acte autentice și anume, din actul de vânzare autenticat de tribunalul Buzău sub No. 849, din 15 Iulie 1909, transcris la acest tribunal sub No. 1566 din 1909, cum și din cel autenticat de judecătoria ocolului Buzău, sub No. 415, din

15 Iulie acest an, aflat în copie la dosar, prin care el a vândut în aceeași zi unui cumnat al său, cu câteva luni de zile înainte de declararea în stare de faliment, averea sa imobilă și mobilă, marfa ce avea în localul unde exercită comerțul, precum și mobilele ce avea în casa de locuit, — motivul invocat de oponentă, jena momentană, nu poate fi primit, — căci, înainte de toate, chiar în primul sistem, urmează ca actele falitului să nu fie pătate de rea credință ;

Că dar opozițiunea făcută de Anasia Sava Roth urmează a fi respinsă ca nefondată.

Pentru aceste motive, redactate de d-l președinte D. Anastasiu, respinge opoziția făcută de Anasia S. Roht, etc.

Semnați : D. Anastasiu, N. Davidescu.

TRIBUNALUL IAȘI, SECȚIUNEA III

Audiența dela 3 Decembrie 1909

Președinta d-lui Em. Legădatu, judecător

S. Wachtel cere ridicarea stărei de faliment a lui Herșcu Schwartz

FALIMENT.— ACHITAREA CREDITORILOR.— OPOZIȚIUNE CONTRA SENTINȚEI DECLARATIVE DE FALIMENT.— ADMISIBILITATE.— ART. 711 CODUL COMERCIAL.

Este admisibilă opoziția contra unei sentințe de declarare în faliment făcută de un terțiu, prin care se arată că datoriile falitului au fost achitate, căci ne-mai existând încetare de plăți, starea de faliment nu mai are rațiunea de a fi.

No. 51.— S'au ascultat: d-l avocat I. Leatris, din partea oponentului ; d-l avocat D. Botez, din partea falitului ; d-l judecător-sindic D. Cihodariu.

Tribunalul,

Având în vedere opozițiunea lui Solomon Wachtel pornită contra sentinței acestui tribunal din 30 Noembrie a. c. prin care a fost declarat în stare de faliment Herșcu Schwartz comerciant de ferărie din Podul Iloaei ;

Având în vedere că această opozițiune se face de către S. Wachtel în calitate de creditor al lui H. Schwartz și în conformitate cu dispozițiunile legii comerciale ;

Având în vedere că, în baza art. 711, se poate face opoziție în contra sentinței declarative de faliment, atât de către falitul judecat în lipsă, de către creditorul care a cerut declararea în stare de faliment, cât și de către orice altă persoană interesată ; că, prin urmare, conform zisului text de lege, Solomon Wachtel putea să pornească opoziția de față ;

Considerând că chestiunea care face obiectul discuțiunii în doctrină și jurisprudență este de a se ști, care e efectul reformării sentinței declarative de faliment ;

Având în vedere că să susține într'un sistem că opoziția nu ar putea schimba situația falitului, de oarece în momentul când s'a judecat cererea de declarare în stare de faliment, instanța a constatat că falitul era în încetare de plăți, deci orice schimbare în situația lui materială, nu ar putea înlocui starea de insolvabilitate conform legii comerciale din momentul când s'a pronunțat sentința declarativă ; că, prin hotărârea tribunalului asupra

falimentului, falitul nu mai poate conveni cu creditorii săi pentru vr'o învoială oare-care, de oarece asemenea învoeli nu mai pot avea loc între un incapabil și creditorii săi ; că chiar dacă a existat o învoială, aceasta nu poate fi făcută decât în detrimentul unora din creditori, ceace ar fi inadmisibil în afară de concordat sau morator : că, în fine, odată cu declararea falimentului se naște și o instanță penală, independentă de acțiunea comercială și care-și poate urmări cursul, ori-care ar fi împrejurările posteroare sentinței declarative de faliment ;

Considerând că opoziția din art. 711 din codul comercial, nu poate avea decât același scop ca și opoziția din dreptul comun, căci ori-care ar fi deosebirea care s'ar face între aceste două feluri de opozițiuni, totuși dacă este admisibil ca un oponent în dreptul civil să reușască a înlătura un dispozitiv care îl atinge și care nu e conform cu realitatea, față cu noile dovezi administrate în instanța de opoziție, ar fi inadmisibil să producă alte efecte opoziția pornită contra unei sentințe dată în materie de faliment, or, legiuitorul nefăcând nici o distincțiune din acest punct de vedere, nu e permis interpretului a face asemenea distincțiuni ;

Având în vedere că, în speță, un terțiu face opoziție și arată că s'au achitat toate datoriile prezintate ca atare de către falit ; că deci nu mai există încetare de plăți pentru acesta, astfel că starea de faliment nu ar mai avea rațiunea de-a fi ;

Considerând că din nimic nu reese că falitul însuși ar fi făcut vre-o învoială cu creditorii săi, căci opoziția nu e pornită de el, ci de Solomon Wachtel, care are tot interesul ca să contribuie la rădicarea stărei de faliment a lui H. Schwartz, pentru a-și încasa el însuși creanțele sale ;

Având în vedere că, instanța penală este în adevăr independentă de cea civilă, și dacă starea de faliment se ridică, aceasta nu poate influența asupra deciziunilor din penal, întrucât se admite că instanța penală poate avea loc și chiar bancrută frauduloasă fără a fi deschisă o procedură a falimentului ;

Având în vedere, în fine, că interesul comerțului ca și interesul social cere, ca atunci când un comerciant a putut deveni solvabil într'un fel sau altul, starea lui de falit să înceteze, pentru a-și putea continua mai departe comerțul său spre folosul creditorilor, cari pot fi rambursați integral de creanțele lor și spre folosul său propriu ;

Considerând că H. Schwartz nu mai este în încetare de plăți în urma prezentării ca achitate a tuturor cambiilor sale.

Pentru aceste considerente, redactate de d-l judecător I. Teodorescu, ridică starea de faliment a sus numitului.

Semnați : Em. Lepădatu, I. Teodorescu.

Observație.— Publicăm astăzi o serie de hotărâri, relative toate la una din chestiunile cele mai controversate în materie comercială.

Mai întâiu de toate, trebuie să menționăm că toți autorii sunt de acord spre a decide că falimentul trebuie să fie ridicat decâteori se stabilește în fapt că, în momentul declarării lui, comerciantul declarat falit se găsește numai într-o jenă momentană și eră în stare să facă față plăților sale, pentru că încetarea plăților datoriiilor comerciale este o condițiune *sine qua non* a falimentului¹⁾.

Nu mai încape, de asemenea, îndoială că falimentul nu poate fi ridicat, chiar când n'ar fi existat încetare de plăți în momentul declarării sale, dacă hotărîrea prin care el a fost declarat a rămas definitivă.

Chestiunea este însă de a se ști dacă judecătorii au facultatea de a ridica falimentul atunci când falitul care, cu adevărat, eră în încetare de plăți, a plătit în urmă pe creditorii săi. Cu alte cuvinte, falimentul este el revocabil, pe calea opoziției sau apelului, pentru fapte intervenite ulterior declarării sale?

Această chestiune este, precum spuneam mai sus, din cele mai controversate atât în Franța cât și în Italia.

Afirmativa este, în genere admisă, după părerea dominantă, însă fiecare autor își are aproape sistemul său, atât de multe distincții se fac în această privință, mai cu seamă de jurisconsultii italieni.

Astfel, se decide că falimentul poate fi revocat: 1° dacă falitul va justifica că nu mai are creditori; 2° dacă el va justifica că toți creditorii au fost plătiți; 3° dacă el va justifica că toți creditorii *verificați* au fost plătiți; 4° dacă el va justifica că nu mai are creditori *cu cauză comercială*; 5° dacă va justifica că toți creditorii *verificați, cu cauză comercială*, au fost plătiți; 6° dacă va justifica că, în timpul strecurat dela sentința declarativă și până la judecată, a dobândit prin succesiune, donațiune, etc., avere cu care a putut plăti pe creditori; 7° dacă va justifica că a plătit pe creditorul reclamant; 8° dacă va justifica că a plătit pe creditori până la judecarea opoziției, nu însă până la judecarea apelului, etc.

Toate aceste distincții și neînțelegeri între jurisconsultii italieni dovedesc că sistemul, care admite revocarea falimentului pentru fapte ulterioare declarării sale, păcătuiește și n'a putut fi admis de lege.

Din hotărîrile ce publicăm astăzi se poate însă vedea, cu toate acestea, că sistemul care admite retractarea falimentului tinde a predomină la noi. De aceeaș părere este în mare parte și jurisprudența franceză, sub cuvânt, între altele, că înce-

tarea plăților trebuie să existe în momentul când se statuează în mod contradictor asupra ei²⁾.

Părerea contrară, admisă de majoritatea Curței din Iași și de minoritatea Curței din Galați, precum și de tribunalul R.-Sărat, după care judecătorii nu trebuie să aibă în vedere situația din momentul judecării opoziției sau apelului, ci aceea din momentul declarării falimentului, ne pare însă mult mai juridică, pentru că constatarea judecătorească a încetării plăților este un fapt dobândit contra falitului, pe care justiția îl mai constată încă odată că a existat în momentul declarării falimentului, căci dacă s'ar constată că el nu există atunci, de sigur că falimentul va fi ridicat.

Odată însă ce se va constată că comerciantul declarat falit eră, în adevăr, în încetare de plăți în momentul declarării, el tot falit va rămâne, urmând numai a uză de mijloacele permise de lege, adică: concordatul, reabilitarea, etc.; căci organizarea falimentului interesând necontestat ordinea publică, judecătorii nu pot, în urma declarării lui, să ție socoteală de tranzacțiile urmate între falit și creditorii săi. Sistemul contrar, preconizat de Curtea de casație, de tribunalul din Iași și de majoritatea Curței din Galați, ne-ar conduce la această soluție cu totul stranie, și anume la aceea de a se recunoaște că părțile pot să facă tranzacții asupra unei instituții de ordine publică, precum necontestat este falimentul, întrucât el interesează creditul public.

Și apoi, cine nu vede fraudele la cari un asemenea sistem ar putea da loc, mai ales într-o țară ca a noastră, unde comerțul, pentru cea mai mare parte, se găsește în mâinile străinilor.

Iată, foarte pe scurt, pentru ce, cu toată lipsa noastră de competență în asemenea materie, ne înscriim din răspuțeri în contra sistemului admis de Curtea noastră de casație și de celelalte instanțe judecătorești³⁾.

D. ALEXANDRESCO

2) Vezi în acest sens, Cas. fr., C. Paris și C. de justiție civilă din Geneva, Sirey, 95. 1. 390; Sirey, 94. 234; Sirey, 93. 4. 31, precum și multe alte decizii citate în Pand. fr., v° *Faillite*, 1602, 1603 urm.; C. Galați, Craiova, precum și Cas. rom., *Cr. judiciar* din 1909 No. 46. Vezi și Répert. Sirey, eod v°, 4208. Mai vezi în acelaș sens, Thaller, *Tr. élément. de droit commercial*, 1533 (ed. 1-a); Bédarride, *Faillites et banqueroutes*, III, 1182, p. 237 (ed. 5-a, 1874); Boistel, *Manuel de droit commercial*, 904 (ed. 2-a, 1890); Calamandrei, *Del fallimento*, I, 94; Chauveau, nota în *Pand. Périod.* 92. 2. 289; M. A. Dumitrescu, *Codul de comerț comentat*, VI, p. 210 și 212 urm. Vezi și C. N. Toneanu, *Falimentele*, p. 100 și 108, etc.

3) Vezi în acest din urmă sens, singurul juridic, după modesta noastră părere, C. Paris, D. P. 89. 2. 216; Sirey, 90. 2. 40, precum și multe alte decizii citate în Pand. fr., v° *Faillite*, 1585 urm.; Trib. Putna și C. București, *Cr. judiciar* din 1909, No. 46; Lyon-Caen et Renault, *Tr. de droit commercial*, VII, 156; Ruben de Couder, *Dictionn. de droit commercial*, v° *Faillite*, 1898; Répert. Dalloz, *Supplément*, v° *Faillite*, 1357; Beudant, nota în D. P. 69. 2. 73; Vidari, *Corso di diritto commerciale*, VIII, 7492, pag. 194 (ed. 4-a, 1897); P. Vasilescu, *Cr. judiciar* din 1909, No. 46, etc.

1) Vezi Pand. fr., v° *Faillite*, 1576 urm.; Répert. Dalloz, *Supplément*, v° *Faillite*, 1354; C. Paris, D. P. 76. 5. 246, etc.